

NOKIAN
KAUPUNKI

Hyvinvointitilin päätös 2023

Hyvinvoiva ja osallistuva nokialainen

19.2.2024

HYVINVOIVA JA OSALLISTUVA NOKIALAINEN

ILMIÖT, JOTKA TUKEVAT
TAI HAASTAVAT NOKIALAISTEN
HYVINVOINTIA

Hyvinvointia edistävät
kaupunkiympäristöt

Arjen haasteet ja
niistä selviytyminen

Yksinäisyys ja
syrjäytyminen

Päihteet ja
mielenterveys

Edistämme hyvinvointia
tukevaa ja sujuvaa arkea

Edistämme mielen
hyvinvointia ja ehkäisemme
päihteidenkäytön haittoja

Kaupunkiympäristömme tukee
nokialaisten hyvinvointia

Tuemme kuntalaisten
osallisuutta ja yhteisöllisyyttä

Hyvinvointityön onnistumiset ja positiiviset muutokset

Liikuntapaikkojen
kävijämäärä kasvoi
14,2 %.

Virkistys- ja
viheralueiden
saavutettavuutta,
esteettömyyttä ja
alueellisen
eriarvoisuuden
huomioimista edistettiin.

Hyvinvoinnin
ja vapaa-ajan
palveluissa
2 130 000
asiakaskäyntiä.

Joukko-
liikenteen
käyttö kasvoi
17,4 %.

Hyvinvointityön
johtaminen vahvistui ja
kaupungin hyvinvointityön
rakenteet uudistettiin.

Hyvinvointiohjelman
toimeenpano käynnistettiin
ja sille asetettiin tavoitteita.

HYTE-kertoimen
kokonaispistemäärä nousi.

Hyvinvointiohjelman ja
elinympäristöohjelman
toteutuksen yhteistyö
käynnistyi.

Kaupungin ilmastovahti
julkaistiin.

Lasten ja
nuorten
osallisuutta
vahvistettiin.

Alle 25-vuotiaiden
työttömyys pysyi
samalla tasolla.

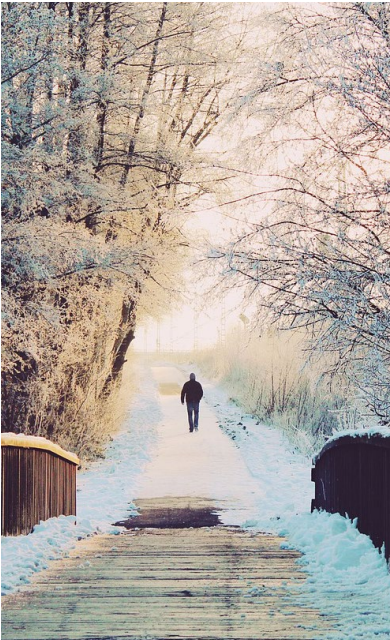
3. sektorin ohjatun
toiminnan
kävijämäärä kasvoi
14,5 %.

Kaupungin ensimmäinen
kulttuuriohjelma valmistui.

Sivistyspalveluiden
tiekartta valmistui.

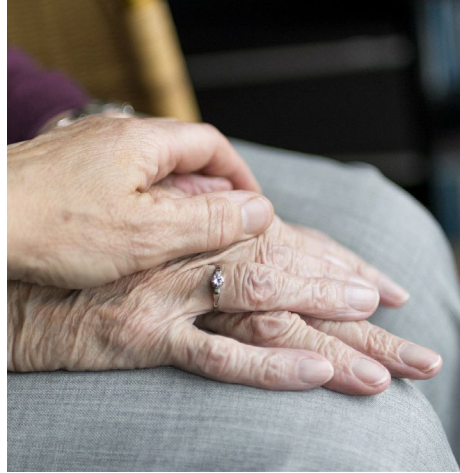
Hyvinvoinnin haasteet ja negatiiviset muutokset

Työttömien määrä kasvoi ja oli vuoden lopussa 10,1 %.

Hyvinvointi polarisoituu, jonka johdosta pahoinvointia kasautuu osalle asukkaista aiempaa enemmän.

Alueellisen eriarvoisuuden ennaltaehkäisy tulee huomioida aiempaa paremmin kaupungin kasvaessa nopeasti.

Ikäihmiset eivät palanneet ohjatun liikunnan pariin koronapandemian jälkeen samassa määrin kuin ennen pandemiaa.

Väestön ikääntymiseen on varauduttava ennen suurten ikäluokkien kokonaan eläköitymistä.

Palveluita käyttävät aktiiviset asukkaat - muiden tavoittaminen on haastavaa.

Koululounas jäi syömättä aiempaa useammalta alakoululaiselta ja ammattikoululaiselta.

Lasten ja nuorten toimintakyky heikentyi ja liikkumattomuus lisääntyi.

Sähkösavukkeen käyttö erityisesti peruskoulussa kasvoi huolestuttavasti.

Nuorten ahdistuneisuus, koulu-uupumus ja riittämättömyyden tunne lisääntyi.

Yli 20 % nuorista koki seksuaalista häirintää puhelimesta tai internetissä edellisen vuoden aikana.

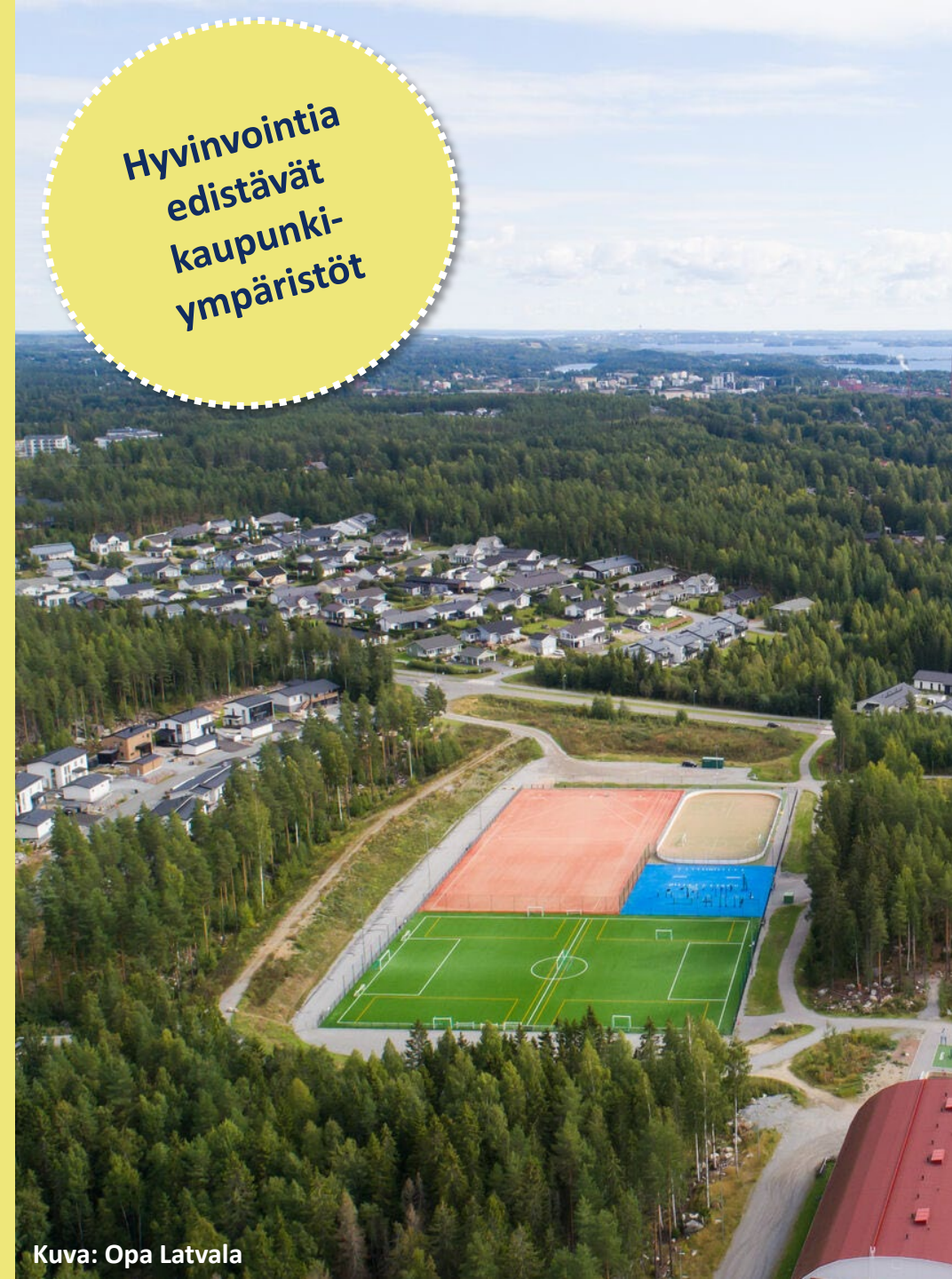
Kaupunkiympäristöt tukevat nokialaisten hyvinvointia

Otetaan huomioon asumisen ja eri asuinalueiden tarpeet.

Kehitetään vapaa-ajan ympäristöjä ja palveluverkkoa.

Edistetään ja tuetaan kaikkia liikkumisen muotoja.

Hyvinvointia
edistävät
kaupunki-
ympäristöt

Kuva: Opa Latvala

Kaupunkiympäristöt tukevat nokialaisten hyvinvointia

Keskeisiä kaupunkiolosuhteita kehitettiin

- **Nokian bussilinjaston uudistus** suunniteltiin ja otettiin käyttöön.
- **Keskustan nuorisotilalle** saatiin uudet tilat Pirkkalaistorilta ja nuorisopalvelut sekä etsivä nuorisotyö siirtyivät yhteisiin tiloihin.
- **Haukkalan päiväkodin** rakentaminen aloitettiin ja **Pikku-Puron päiväkot**i perustettiin.
- Nokian **uusi sosiaali- ja terveystakeskus** valmistui ja otettiin käyttöön.

Ulkoilun ja liikkumisen olosuhteita suunniteltiin ja kehitettiin

- **Uimahallin tarvesuunnitelma** laadittiin ja uimahallin sijainnista tehtiin päätös.
- **Potkosen ulkosali** avattiin Menkalaan.
- **Uutta palloiluhallia** aloitettiin rakentamaan.
- **Uusi frisbeegolfrata** rakennettiin Ystävydenpuistoon.
- **Porkan kentälle** rakennettiin aidat.
- **Virtasalmenpuiston leikkipuiston** suunnittelussa hyödynnettiin asukaskyselyn tuloksia.
- **Ukonsienenuiston leikkipaikka** ja **Sorvan keskusleikkipaikka** kunnostettiin.
- **Ulkoilureittejä kehitettiin** perusparantamalla Tottijärven hiihtoreitti ja asentamalla valaistus, Laittalanpuiston käytävät kunnostettiin ja Ukonsienenuistoon johtava reitti valaistiin.

Suunnittelu ja seuranta

- **Strateginen yleiskaava** eteni luonnosvaiheeseen ja sitä sekä **Pitkäniemen sekä Kartanon alueen kaavoja** kommentoitiin hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta huomioiden mm. kulttuuriympäristöjen merkityksen, omaehtoiset harrastuspaikat, toimijoiden kokoukset, yhtenäiset liikuntareitit ja virkistysalueet sekä varhaiskasvatuksen palveluverkon.
- **Matkakeskuksen ja Edenin rannan asemakaavat** hyväksyttiin valtuustossa.
- **Harjuniityn keskustan ja lähijunaseisakkeen kaavoitus** eteni asemakaavan muutoksen luonnosvaiheeseen.
- **Nokianvirran ja Kankaantaaan koulut** päätettiin rakentaa erillisinä kouluina ja niiden sijainnista päätettiin.
- **Kaupungin ilmastotavoitteiden ilmastovahti** otettiin käyttöön.

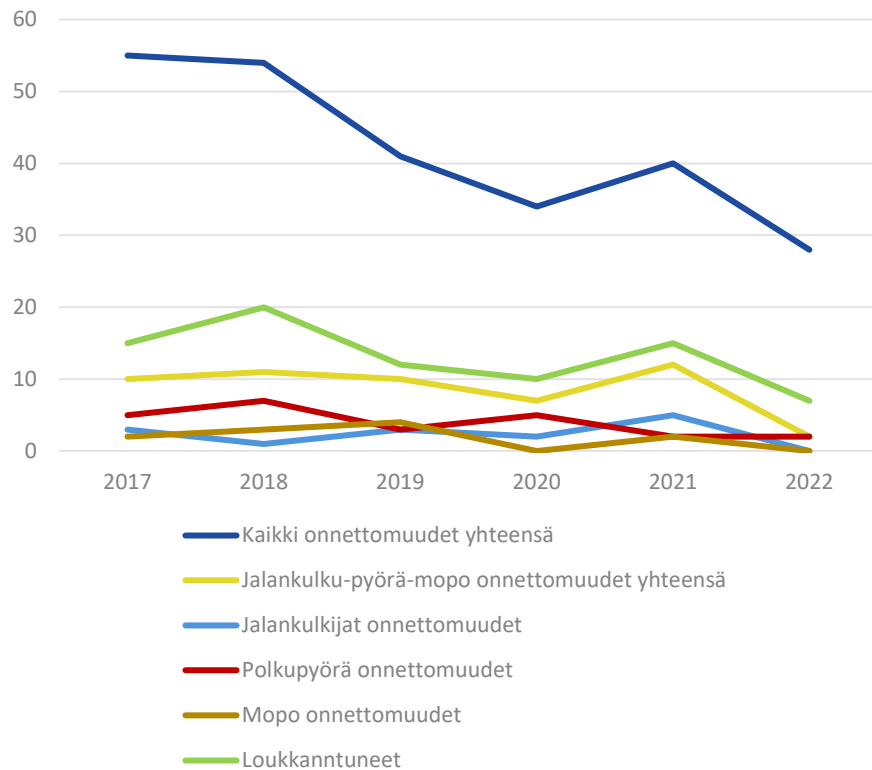
Kaupungin kulttuuriympäristöjä kehitettiin

- Kaisa Soinin julkinen **taideteos ”Asioilla on ainakin kaksi puolta”** valmistui Virran pääsisäänkäynnin yhteyteen.
- **Hinttalan kotiseutumuseon** vesikattosaneeraukset valmistuivat.
- Kaupungin kulttuuri- ja tilapalvelut ottivat käyttöön **välitilamallin**, jossa väliaikaisesti tyhjillään olevia tiloja annetaan maksutta ja määräajaksi taide- ja kulttuuritoimijoiden käyttöön avoimen haun kautta.
- Virtasalmenpuistoon suunniteltiin toteutettavaksi kotiseutuhenkisen **Koko Nokia tekee -ympäristötaideteos**, jonka tekemiseen saavat osallistua kaikki kuntalaiset.

Kaupunkiympäristöt tukevat nokialaisten hyvinvointia

Keskeisiä tilastoja

Poliisin tietoon tulleet liikenneonnettomuudet katuverkolla 2017-2022

Palveluiden saavutettavuus	2020	2022
Osuus perheistä, joille varhaiskasvatuspaikka on järjestynyt kodin lähialueelta, %	95	91
Osuus perheistä, jotka ovat saaneet lapselleen paikan toivomastaan päiväkodista, %	88	82
Enintään 1 km etäisyydellä ala-asteesta asuvien ala-asteikäisten osuus, %	49,0	39,4
Enintään 2 km etäisyydellä yläasteesta asuvien yläasteikäisten osuus, %	35,9	37,8
Enintään 3 km etäisyydellä lukiosta asuvien lukioikäisten osuus, %	64,2	59,5
Enintään 1 km etäisyydellä säännöllisen liikenteen joukkoliikenteen pysäkeistä asuvat, % asukkaista	61,9	88,3
Enintään 2 km etäisyydellä päivittäistavarakaupasta asuvan väestön osuus, %	89,2	89,5

Joukkoliikenteen käyttö Nokialla	2019	2020	2021	2022	2023
Nousut joukkoliikenteen busseihin Nokialla	902 736	578 873	603 329	743 160	872 139
Nousuissa tapahtunut muutos Nokialla verrattuna edelliseen vuoteen	-	- 35,9 %	+ 4,2 %	+ 23,2 %	+ 17,4 %

Tapaturmat	2020	2021	2023
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot / 10 000 asukasta	97,7	96,6	86,0
Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitojaksot / 10 000 asukasta	140,6	147,3	125,6

Kaupunkiympäristön turvallisuus	2020	2021	2022
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta	5,8	5,1	5,9
Poliisin tietoon tulleet liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikenneserkkomukset / 1 000 asukasta	42,2	13,6	13,3

Kaupunkiympäristöt tukevat nokialaisten hyvinvointia

Huolenaiheita:

- **Esteettömyys** pyritään ottamaan leikki- ja ulkoliikuntapaikkojen suunnittelussa aina huomioon, mutta toteutuksessa ongelmia. Esteettömyyden toteuttaminen vaatii nykyistä vahvempaa tahtotilaa ja enemmän resursseja. On myös tunnistettu, että esteettömyys lisää esim. mopoautoilla tehtävää ilkeävaltaa.
- Kaupunki kasvaa ja sen myötä tulee tarkastella myös **palveluverkon kattavuutta ja palveluiden riittävää saavutettavuutta**. Palveluiden sijainti ja kuntalaisten yhdenvertaista mahdollisuutta käyttää palveluita tulee arvioida palveluverkkoa kehitettäessä.
- **Virkistysalueiden laatu ja hyvä saavutettavuus** tulee turvata kasvavassa kaupungissa ja kokonaisuus tulee huomioida sekä yksittäisiä alueita kaavoitettaessa että kaupungin tasolla.
- Kasvavassa kaupungissa on **tarve saada käyttöön enemmän tiloja ja lisätä tilojen nykyistä käyttöastetta**, jotta asukkailla on mahdollisuus päästä opiskelun ja harrastuksen parissa kohtaamaan muita yhteisön jäseniä. Vapaa sivistystyö sekä taiteen perusopetus tarvitsevat eri aineille ja taiteenaloille soveltuvia saavutettavia tiloja kaupungin keskustassa.
- **Harrastustilojen ja omaehtoiseen harrastamiseen sopivien tilojen puute** Etelä-Nokiassa (esim. partiolaisille ei ole tiloja)
- Etelä-Nokiassa ei ole nuorisotilaa ja se **asettaa nuoret eriarvoiseen asemaan palveluiden saavutettavuudessa**. Emäkosken koulun yhteiskäyttötila ei sovellu kattavan nuorisotilatoiminnan toteuttamiseen, sillä fyysiset puitteet eivät mahdollista monipuolista ryhmätoimintaa. Nuorisopalveluissa pitkän aikavälin palveluverkoston supistuminen johtaa nuorten alueelliseen eriarvoisuuteen.
- **Varhaiskasvatuspaikkojen riittävyys** asettaa tällä hetkellä haasteita. Varhaiskasvatuksen palveluverkon tarkastelun yhteydessä tulee huomioida riittävä väljyys. Lapsen tuen rakenteellinen järjestäminen on haastavaa tällä hetkellä, sillä ryhmät ovat täynnä. Yhtenäistä kasvun ja opin polkua tulee vahvistaa, jotta pystymme tukemaan pysyviä vuorovaikutussuhteita ja sekä jatkumoa.
- Liikenneturvallisuusselvityksessä laadittiin 8 miljoonan euron toimenpidelista, jota toteutetaan hiljalleen. **Ongelmia on muun muassa koetussa liikenneturvallisuudessa**, joka vaikuttaa mm. siihen, millä ja miten kuljetaan kouluun, ajonopeuksiin, sekä nuorten liikenneonnettomuuksiin, joiden määrä on Nokiassa suurempi kuin naapurikunnissa.
- **Ennakkovaikutusten arviointien (EVA)** käyttö on vielä suhteellisen matalaa ja työntekijät kokevat toteuttamisen usein aikataulujen tai osaamisen näkökulmasta haastavana. Ennakkovaikutusten arviointia tulisi toteuttaa matalammalla kynnyksellä ottaen huomioon erilaiset näkökulmat. Toteutettujen ennakkovaikutusten arviointien määrää tulisi myös pystyä seuraamaan sekä pyrkiä hyödyntämään niitä laajemmin kaupungin työssä sekä uusien ennakkovaikutusten arviointien pohjatietona.
 - **Lapsivaikutusten arviointia** sekä lasten ja nuorten kuulemista kaupunkiympäristöjen suunnittelussa tulee kehittää edelleen yhteistyössä heidän kanssaan.
- **Ilmaston muuttuminen** haastaa kaupunkiympäristöä monin tavoin. Sään ääri-ilmiöt (mm. helle, pakkasjaksot, rankkasateet, myrskyt) yleistyvät ja aiheuttavat muutostarpeita niin kiinteistöihin kuin infraan. Lisäksi esimerkiksi tukala helle tai lisääntyvän hiekoitustarpeen aiheuttama katupöly uhkaavat ihmisten terveyttä ja hyvinvointia.
- **Kaupunkiympäristössä sekä teollisessa uudisrakentamisessa tulee painottaa nykyistä enemmän visuaalista mielenkiintoa ja omaleimaisuutta**. Julkista kaupunkiympäristöä tulee Nokiassa kehittää ja suunnata monipuolisen kaupunkikulttuurin eli tapahtumatuotannon, kaupunkilaisten kohtaamispaikkojen ja rakentamisen avulla siten, että laatuksiteerien tulee olla tämän suhteen rohkeasti kunnianhimoisia.

Edistämme hyvinvointia tukevaa ja sujuvaa arkea

Tehdään hyvinvointia edistävästä arjen
valinnoista helppoja ja houkuttelevia.

Kehitetään palveluita tukemaan
kuntalaisten yhteisöllisyyttä ja arjessa
kohtaamia haasteita.

Arjen
haasteet ja
niistä
selviytyminen

Edistämme hyvinvointia tukevaa ja sujuvaa arkea

Liikkumista ja vapaa-ajan harrastamista vahvistettiin

- **Koululaisten uinnin opetuksen malli** uudistettiin varhaiskasvatus-, opetus- ja liikuntapalveluiden yhteistyössä.
- **Liikuntaneuvontaa** tarjottiin niille yläkoululaisille, joilla on haasteita osallistua tietyille koulujen liikuntatunneista.
- **Harrasta Nokialla -toimintaa** järjestettiin eri puolella kaupunkia. Haavoittuvassa asemassa oleville lapsille ja nuorille järjestettiin nuorisokahvilatoimintaa.
- Eri tahojen yhteistyössä järjestämä **lapsiperheiden kohtaamispaikkatoiminta** käynnistettiin uudelleen ja siirrettiin keskeiselle paikalle kirjasto- ja kulttuuritalo Virtaan.

Arjen hyvinvointia vahvistettiin palveluita kehittämällä

- **Kaupungin ensimmäinen kulttuuriohjelma** hyväksyttiin. Ohjelman palvelulupauksena on että kulttuuri tekee arjesta elämää.
- **Varhaiskasvatuksen ja opetuspalveluiden palveluverkkoselvitys** toteutettiin ja siinä kiinnitettiin huomiota palvelun käyttäjien tarpeisiin ja palveluiden toimivuuteen arjessa.
- **Kirjaston nepsy-välinelainaamo**a päivitettiin yhdessä käyttäjien kanssa.
- Kaupungin **ruoan hävikkiterminaalin** suunnittelu toteutettiin ja kokonaisuus odottaa mahdollista hankerahoitusta.
- Nokialle luotiin **yhteinen prosessikuvaus lasten ja nuorten siirtymistä** alakoulusta yläkouluun sekä yläkoulusta toiselle asteelle.

Edistämme hyvinvointia tukevaa ja sujuvaa arkea

Keskeisiä tilastoja

Ei syö aamupalaa joka arkipäivä, %	2019	2023	HVA 2023
Perusopetus 4. ja 5. lk.	18,6	25,9	27,0
Perusopetus 8. ja 9. lk.	36,4	34,4	39,5
Lukio 1. ja 2. vuosi	34,6	36,2	35,5
Ammatillinen oppilaitos	53,9	64,2	50,8

Ei syö koululounasta päivittäin, %	2019	2023	HVA 2023
Perusopetus 4. ja 5. lk. (pääruoka)	16,4	25,1	23,7
Perusopetus 8. ja 9. lk.	40,9	36,6	36,3
Lukio 1. ja 2. vuosi	36,9	32,8	27,4
Ammatillinen oppilaitos	28,5	63,0	42,8

Ylipaino, %	2019	2023	HVA 2023
Perusopetus 8. ja 9. lk.	19,4	16,1	17,1
Lukio 1. ja 2. vuosi	20,0	16,1	16,6
Ammatillinen oppilaitos	27,4	31,0	26,8

Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa, %	2019	2021	HVA 2021
Perusopetus 4. ja 5. lk.	78,4	83,5	79,3
Perusopetus 8. ja 9. lk.	44,2	44,8	51,1
Lukio 1. ja 2. vuosi	49,4	52,8	61,2
Ammatillinen oppilaitos	27,8	40,2	39,4

Heikko fyysinen toimintakyky, %	2022	2023	HVA 2023
5. luokka	33,3	38,1	33,1
8. luokka	45,7	43,9	37,7

Kaupungin järjestämä vapaa-ajan toiminta	2021	2022	2023
Palveluiden kävijämäärä	465 608	792 516	901 579
Tapahtumien kävijämäärä	16 552	22 841	34 926
Ohjatun toiminnan kävijämäärä	24 707	51 092	66 324
Kirjaston lainaukset / asukas	13,85	-	15,0
Nuorisotilojen kävijämäärä	5 089	7 910	7 144

Liikunta	2021	2022	2023
Liikuntapaikkojen kävijämäärät	421 542	472 615	539 747
Liikuntapalveluiden järjestämän ohjatun toiminnan kävijämäärä	-	28 882	37 147
Liikuntaneuvonnan käynnit	191	278	277
Yläkouluilaisten liikuntaneuvontakäynnit	-	-	120

Harrasta Nokialla -toiminta	2022	2023
Järjestettyjen ryhmien määrä keväällä	80	47
Järjestettyjen ryhmien määrä syksyllä	45	46
Tavoittavuus keväällä perusopetuksen oppilaista	n. 900	n. 580
Tavoittavuus syksyllä perusopetuksen oppilaista	n. 600	491

Pirkan opiston toiminta Nokialla	2021	2022	2023
Kurssien määrä	854	852	830
Kursseille osallistuneiden henkilöiden määrä	3100	3603	3043
Taiteen perusopetukseen osallistuneiden oppilaiden määrä	442	449	455

Edistämme hyvinvointia tukevaa ja sujuvaa arkea

Huolenaiheita:

- **Kuntataseista tilastotietoa** on erittäin niukasti saatavilla aikuisten, ikäihmisten ja alle kouluikäisten lasten hyvinvoinnista. THL:lta ostetun Terve Suomi – tutkimuksen tulokset helpottavat tilannetta vuoden 2024 aikana, mutta tulokset kertovat tilanteesta tällä hetkellä eikä vastaavaa tietoa ole automaattisesti saatavilla tulevaisuudessa. Tämä vaikeuttaa hyvinvoinnin tilanteen ja toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointia sekä tiedolla johtamista pitkällä aikavälillä.
- **Yleinen hintojen nousu on vaikuttanut asukkaiden ostokäyttäytymiseen.** Kalatuotteiden sekä hedelmien ja vihannesten päiväkulutukset oli matalampi kuin aiempina vuosina. Hintojen noususta huolimatta energiajuomien päiväkulutukset sekä niiden ostamiseen käytettävä osuus budjetista kasvoivat (PUHTI-hanke).
- **Lasten ja nuorten fyysinen kunto on huolestuttava.** Mittarien tulokset osoittavat että yli kolmasosan lapsista ja nuorista fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla. MOVE-mittausten tulokset olivat Nokialla heikommalla kuin Pirkanmaalla keskimäärin.
- **Lasten ja nuorten syömiseen liittyy merkittävä huoli.** Yhä useampi nuori ei syö koululounasta tai aamupalaa arki-aamuina ja trendi on viime vuosina ollut kasvava. Syömättä jättäminen on hieman yleisempää tytöillä kuin pojilla. Syömishäiriöoireilu ja kehon kuvan pulmat ovat yleistyneet. Matalan kynnyksen tiedon jakoa tarvitsisi kehittää erityisesti nuorten osalta.
- **Ylipaino ja lihavuus** ovat edelleen merkittäviä hyvinvoinnin haasteita sekä lapsilla ja nuorilla että aikuisilla.
- Ohjatun liikunnan ryhmiin osallistuminen on koronavuosien jälkeen palautunut, mutta ikäryhmistä kuitenkin erityisesti **ikäihmiset eivät ole palanneet ohjattujen liikuntapalveluiden piiriin** samassa määrin.
- **Hävikkiruokakokeilu kaipaa vielä jatkokehittämistä.** Tällä hetkellä hävikkiruokaa jaetaan Harjuniityn nuorisotiloilta, mutta jakamisen ennustettavuutta tulisi parantaa. Hävikkiruokaa ei aina riitä ja sitä on mahdollista jakaa riippuen nuorisotilojen aukioloajoista. Tuleva hävikkiruokaterminaali tulee myös muuttamaan tilanteen tulevaisuudessa.
- **Digitaalinen hyvinvointi on noussut esiin uutena haasteena.** Digitaaliset laitteet ja palvelut tuovat hyötyjä ja haasteita arkeen ja ne ovat yhteydessä hyvinvoinnin eri osa-alueisiin. Nuorten ruutuajan on todettu lisääntyneen ja lapset sekä nuoret myös kohtaavat yhä enenevässä määrin haasteita verkossa.

Tuemme kuntalaisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä

Puututaan riskitekijöihin varhaisessa vaiheessa.

Edistetään kansalaisyhteiskunnan mahdollisuutta kuntalaisten osallisuuden ja yhteisöllisyyden alustana.

Kuva: Mikko Ovaska

Yksinäisyys ja syrjäytyminen

Tuemme kuntalaisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä

Työllisyyttä, kotoutumista ja opiskelun siirtymiä vahvistettiin

- Varikolle siirrettiin henkilöstöresurssi kehittämään ja valmistelemaan **työelämäosallisuutta edistäviä ja lakisääteisiä työvoimapalveluja täydentäviä palveluita**.
- Työelämäosallisuutta edistävien ja lakisääteisiä työvoimapalveluja täydentävien palveluiden **poikkihallinnollinen kehittäminen** käynnistettiin.

Lasten ja nuorten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä edistettiin

- Heikommassa asemassa olevien lasten ja nuorten osallisuutta parannettiin kehittämällä nuorisopalveluiden osallisuustyötä.
- Nuorisotyössä laadittiin yhdessä nuorten kanssa **turvallisemman tilan periaatteet**, joiden tavoitteena on luoda tiloista ja toiminnasta kaikille yhdenvertaisia sekä turvallisia.
- Nuorten vaikuttamismahdollisuuksia heitä koskeviin palveluihin ja toimintoihin huomioitiin tekemällä heille **osallistavia kyselyitä** ja nuoret osallistuivat **keskustan nuorisotilojen suunnitteluun**.
- **Vaikuttajapolkumalli** kehitettiin ja vakiinnutettiin.
- **Nuorten loma-agenttitoiminta** vakiinnutettiin ja sen avulla nuorten on mahdollista päättää yhteisesti heille mieleistä lomatoimintaa.
- **Kuntalaiskyselyä** kehitettiin ja pilotoitiin erityistarpeisille lapsille.
- **Nuorisovaltuuston vaikuttamismahdollisuuksia** vahvistettiin myöntämällä heidän edustajalleen läsnä- ja puheoikeus kaupungin hallituksen kokouksiin.
- **Kouluruokaraati** käynnistyi uudelleen ja **varhaiskasvatuksen ruokaraadin** Porkkana-porukan toiminta käynnistyi. **Kouluruokalaisten Master Chef -kisassa** kehitettiin reseptejä ja niistä äänestyksen perusteella maistuvinta on testattu osana koulun ruokalistaa.
- Koulukohtaisten ja ikäryhmittäisten toiveiden mukaan perustettiin **harrastusryhmiä kouluilla**.

Edistettiin asukkaiden matalan kynnyksen mahdollisuuksia osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen

- **Kaikille avoimia kulttuuripaneeleja** järjestettiin asukkaille ja asukkaat pääsevät vaikuttamaan kulttuuriohjelman toteutukseen sekä palveluiden kehittämiseen.
- **Vapaaehtoistyötä** tuettiin järjestämällä yhteinen koulutus vapaaehtoistoimijoille, kuten ulkoiluystävälle, kulttuuriluotseille, kirjakavereille sekä nuorisotyön loma-agenteille.
- **Kaikukortin** käyttöönottoa valmisteltiin.
- **Taiteen perusopetuksen vapaaoppilaspaiikkojen** myöntämistä lapsille ja nuorille valmisteltiin Pirkan opistossa.

Kaupungin toiminnassa huomioitiin osallisuus ja sen vaikutuksia vahvistettiin

- **Osallisuuden kärkihanke käynnistyi** osana prosessia järjestettiin asukkaille osallisuuskysely sekä osallisuusfoorumi.
- **Uuden uimahallin** tarveselvitys tehtiin laajasti kuntalaisia ja sidosryhmiä osallistaen ja erilaisia kohderyhmille soveltuvia menetelmiä käyttäen.
- Lapset mukaan ottavia **lapsivaikutusten arviointeja** toteutettiin aiempaa useammalla tulosalueella.
- Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry myönsi Nokian kaupungille **Nuorisovaltuustomyönteinen kunta -sertifikaatin**.

Tuemme kuntalaisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä

Keskeisiä tilastoja

Työllisyys Nokialla (ELY & THL)	2022	2023
Työttömät, % työvoimasta vuoden lopussa	7,5	10,1
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta	10,6	10,6
Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä (THL)	29,0	28,9
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaista (THL)	3,2	3,2
Työttömien aktivointiaste, %	42,9	37,3

Hyvinvoinnin ja vapaa-ajan avustukset	2021	2022	2023
Avustukset €/asukas	8,57	7,1	6,9

3. sektorin ohjattu toiminta	2022	2023
Toiminnan kävijämäärä	429 618	491 902

Erittäin heikko osallisuuden kokemus, %	2019	2023	HVA 2023
Perusopetus 8. ja 9. lk.	7,8	10,5	11,9
Lukio 1. ja 2. vuosi	6,2	10,3	10,1
Ammatillinen oppilaitos	5,8	2,9	8,8

Kokee kuuluvansa itselleen tärkeään ryhmään tai yhteisöön, %	2019	2023	HVA 2023
Perusopetus 8. ja 9. lk.	76,8	69,4	66,0
Lukio 1. ja 2. vuosi	76,4	73,3	73,9
Ammatillinen oppilaitos	79,2	75,3	66,8

Kokee pystyvänsä vaikuttamaan joihinkin elinympäristönsä asioihin, %	2019	2023	HVA 2023
Perusopetus 8. ja 9. lk.	76,5	66,4	65,4
Lukio 1. ja 2. vuosi	75,8	74,9	73,6
Ammatillinen oppilaitos	79,6	73,6	70,1

Osuus nuorista, jotka tuntevat itsensä yksinäiseksi	2019	2023	HVA 2023
Perusopetus 4. ja 5. lk.	2,8	4,1	4,2
Perusopetus 8. ja 9. lk.	10,1	12,3	14,7
Lukio 1. ja 2. vuosi	6,1	14,0	16,0
Ammatillinen oppilaitos	9,1	11,4	15,1

Osuus nuorista, joilla ei ole yhtään läheistä ystävää	2019	2023	HVA 2023
Perusopetus 4. ja 5. lk.	0,8	0,8	0,9
Perusopetus 8. ja 9. lk.	9,7	8,9	9,8
Lukio 1. ja 2. vuosi	8,9	6,1	8,5
Ammatillinen oppilaitos	7,2	3,8	7,9

Koulukiusaamisesta kertomisen jälkeen kiusaaminen jatkunut tai pahentunut	2021	2023	HVA 2023
Perusopetus 4. ja 5. lk.	17,1	19,9	18,0
Perusopetus 8. ja 9. lk.	40,0	20,8	34,8

Tuemme kuntalaisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä

Huolenaiheita:

- **NEET-nuorten** (ei työelämässä, opiskelemassa tai koulutuksessa olevat nuoret) osalta on varmistettava, että sosiaalipalveluita, kuntoutuspalveluita sekä päihde- ja mielenterveyspalveluita on jatkossakin tarjolla lähipalveluna kunnassa.
- Nuorille aikuisille ja erityisesti **NEET-nuorille on tarjolla vähän harrastamisen ja osallistumisen paikkoja**. Vapaa-aika, sosiaalinen verkosto ja mielekkäät harrastukset ovat tärkeässä roolissa myös NEET-nuorten hyvinvoinnissa ja tämä on huomioitava erilaisten harrastusmahdollisuuksien tukemisessa sekä osallistumiskynnyksen madaltamisessa.
- **Maahanmuuttajaoppilaiden integroimista** osaksi koulu yhteisöä tulisi vahvistaa.
- **Kouluikäisimmät ja lastensuojeluyksiköistä tulevat nuoret** tarvitsisivat vahvempaa tukea.
- **Yksinäisten oppilaiden** mukaan saaminen vaatii enemmän resursseja ja varhaista puuttumista.
- **Oppilaanohjaukseen ja teho-ohjaukseen on liian vähän resursseja**. Syrjäytymiskehityksen ehkäisemisen näkökulmasta varhainen vaikuttaminen riittävien resurssien avulla on tärkeää.
- Työntekijöiden ja ammattilaisten **tietoisuutta seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen yhdenvertaisesta kohtaamisesta tulisi kehittää** lisäämällä tietoisuutta sekä huomioimalla yhdenvertainen kohtelu. Ammattilaisten ja työntekijöiden käsityksillä ja asenteilla on vaikutus sekä yksilöiden kohtaamisessa että aiheita koskevan asenneilmapiirin luomisessa.
- **Sateenkaarinnuorten kohdalla tulee huomioida tarve positiivisen erityiskohtelun lisäämiselle** ja aiheen yhteiselle työstämiselle nuorten kanssa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta.
- **Haasteet pitkäaikaistyöttömien terveystilanteen sekä työkyvyn ylläpitämisessä** ja edistämässä ovat näkyneet mm. työttömien terveystarkastuksien jonoutumisena.
- **Kuntalaiskysely** on vielä nuorisotyön osalta puutteellinen ja sen kehittämiseen olisi mahdollista ottaa mm. nuoret mukaan.
- **Kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua** omaa elämäntilannetta koskevien toimintojen suunnitteluun ja päätöksentekoon tulisi vahvistaa tarjoamalla kuntalaisten tarpeiden ja toiveiden pohjalta kehitettyjä osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia.
- **Haavoittuvassa asemassa asukkaiden kuuleminen ja heidän osallistumisen mahdollistaminen** vaatii erityistä huomiota. Osallisuuden edistämässä tavoitetaan yleisesti juuri aktiiviset ja hyvinvoivat asukkaat, jonka johdosta ilman erityistä huomiointia haavoittuvassa asemassa olevien asukkaiden näkemykset jäävät huomioimatta.
- **Lähipalvelun toteutuminen varhaiskasvatuspaikan saamisessa** on laskenut toisena vuonna peräkkäin varhaiskasvatuksen huoltajille tehdyn kyselyn mukaan. Varhaiskasvatuksen toteutuminen lähipalveluna on tärkeää lasten kehitykselle, sillä se kasvattaa sosiaalista pääomaa, ennaltaehkäisee syrjäytymistä ja sosiaalisten suhteiden pysyvyyden myötä tukee osaltaan ystävyys-suhteiden muodostumista ja ylläpitämistä jatkumona kouluun.

Edistämme mielen hyvinvointia ja ehkäisemme päihteidenkäytön haittoja

Määritetään ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön rakenteet ja vastuut.

Vaikutetaan päihteitä ja mielenterveyden pulmia koskeviin asenteisiin ja tietoon

Päihteettömyyttä ja mielen hyvinvointia edistäviä ja haittoja ehkäiseviä toimia kehitetään kaupungin toiminnassa ja sidosryhmien kuten järjestöjen kanssa.

Edistämme mielen hyvinvointia ja ehkäisemme päihteidenkäytön haittoja

- **Päihteitä ja mielen hyvinvointia koskevaa ymmärrystä vahvistettiin**
 - **Lapsien, nuorten, vanhempien sekä työntekijöiden digitaitoja** vahvistettiin. Digitaidot yhdistettiin vahvemmin osaksi varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen eri koulutussisältöjä ja yhteiskunnallisia ilmiöitä.
 - Nuorisotyössä ja etsivässä nuorisotyössä vahvistettiin eri toiminnoissa **nuorten media-arkea ja -taitoja, päihteitä, yhdenvertaisuutta, seksuaalisuuden monimuotoisuutta sekä kiusaamista koskevaa osaamista.**
 - **Nuorisotyön Sateenkaari-illat** siirtyivät keskustan nuorisotilalle ja tämän avulla pyrittiin parantamaan tilaisuuksien saavutettavuutta sekä kynnystä osallistua.
 - **Nuorisotyössä pilotoitiin** positiivisen mielen hyvinvoinnin tapahtuma.
- **Ehkäisevää päihde- ja mielenterveyttä vahvistettiin palveluita kehittämällä**
 - **Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman** laatiminen aloitettiin ja sen yhteydessä laadittiin myös Nokian tämän hetken **tilannekartoitus** koskien päihteitä, rahapelaamista sekä mielen hyvinvointia.
 - **Ihmeelliset vuodet -menetelmän** kouluttajat koulutettiin ja menetelmäosaamista laajennettiin.
 - **Tunne- ja vuorovaikutustaitoja** vahvistettiin kouluttamalla 7. luokan sekä lukion ensimmäisen vuoden ryhmänohjaajat.

Edistämme mielen hyvinvointia ja ehkäisemme päihteidenkäytön haittoja

Keskeisiä tilastoja

Poliisin päihdetilastot	2020	2021	2022
Poliisin tietoon tulleet kaikki huumauserikokset / 1 000 asukasta	4,7	5,5	3,2
Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset / 1 000 asukasta	3,3	5,3	3,3

Osuus nuorista, joiden vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa	2019	2023	HVA 2023
Perusopetus 4. ja 5. lk.	1,4	1,1	1,5
Perusopetus 8. ja 9. lk.	5,5	5,1	5,5
Lukio 1. ja 2. vuosi	2,8	5,9	5,3
Ammatillinen oppilaitos	0,7	4,2	6,8

Osuus nuorista, jotka tupakoivat päivittäin	2019	2023	HVA 2023
Perusopetus 8. ja 9. lk.	2,5	3,4	5,0
Lukio 1. ja 2. vuosi	1,1	1,4	1,9
Ammatillinen oppilaitos	14,4	21,3	13,7

Osuus nuorista, jotka käyttävät sähkösavuketta päivittäin	2019	2023	HVA 2023
Perusopetus 8. ja 9. lk.	2,0	7,5	7,5
Lukio 1. ja 2. vuosi	0,6	3,1	2,3
Ammatillinen oppilaitos	3,9	4	7,1

Osuus nuorista, joiden mielestä omalla paikkakunnalla helppo hankkia huumeita	2019	2023	HVA 2023
Perusopetus 8. ja 9. lk.	49,0	56,1	55,7
Lukio 1. ja 2. vuosi	54,7	66,5	60,3
Ammatillinen oppilaitos	60,3	68,5	66,9

Osuus nuorista, jotka kokevat riittämättömyyden tunnetta opiskelijana	2019	2023	HVA 2023
Perusopetus 8. ja 9. lk.	20,2	22,3	26,5
Lukio 1. ja 2. vuosi	22,3	30,4	29,6
Ammatillinen oppilaitos	7,1	8,5	14,4

Koulu-uupumus	2019	2023	HVA 2023
Perusopetus 4. ja 5. lk.	-	16,4	14,2
Perusopetus 8. ja 9. lk.	15,0	17,7	20,1
Lukio 1. ja 2. vuosi	14,6	17,8	18,3
Ammatillinen oppilaitos	3,9	6,2	9,1

Osuus nuorista, joilla on kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	2019	2023	HVA 2023
Perusopetus 8. ja 9. lk.	12,3	18,4	21,1
Lukio 1. ja 2. vuosi	11,7	17,9	20,9
Ammatillinen oppilaitos	7,3	13,0	15,6

Kokenut seksuaalista häirintää puhelimesta tai internetissä vuoden aikana	2019	2023	HVA 2023
Perusopetus 8. ja 9. lk.	15,8	23,0	24,3
Lukio 1. ja 2. vuosi	11,8	24,1	25,7
Ammatillinen oppilaitos	8,7	16,4	20,1

Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden Pirkanmaalaisten osuus väestöstä (%)	2020	2022
20-64-vuotiaat	18,6	20,3
65 vuotta täyttäneet	10,3	10,0
75 vuotta täyttäneet	11,0	9,2

Edistämme mielen hyvinvointia ja ehkäisemme päihteidenkäytön haittoja

Huolenaiheita:

- **Nuorten uupuminen on kasvussa** ja näkyy yhä selkeämmin heidän parissaan työskenteleville. Kouluterveyskyselyn tuloksissa mm. koulu-uupumus, riittämättömyyden tunnen opiskelijana, ahdistuneisuus ja masennusoireilu ovat nousseet.
- Sosiaalinen media ja sen tuomat ilmiöt ovat nousseet esiin.
 - **Sosiaalisen median vaikutukset** nuoren kasvuun ja kehitykseen ovat yhä selkeämmin esillä.
 - **Erilaiset negatiiviset ilmiöt**, kuten seksuaalinen häirintä (grooming), mielenterveyden haasteiden kasvun yhteys someen, päihteiden ostaminen ja välittäminen verkon välityksellä, päihde- ja väkivaltakulttuurin ihannointi ja asenneilmapiirin leviäminen.
 - **Some-riippuvuus** ja kaikki sen **liikakäytöstä aiheutuvat haitat**, kuten muutokset keskittymiskyvyssä, pitkäjänteisyydessä, vaikeudet sosiaalisten suhteiden luomisessa, kiusaamis- ja häirintäongelmat, motivaation aleneminen toivotun tulevaisuuden tavoittelussa ja omasta hyvinvoinnista huolehtiminen.
 - Vanhempien ymmärrystä tulisi vahvistaa, jotta koulut voisivat toimia heidän kanssaan **yhteystyössä haitallisten vaikutusten vähentämiseksi**. Somen liikakäyttö on samanaikaisesti myös kasvava ongelma aikuisten kohdalla.
- **Sähkötupakan ja kannabiksen käyttö** vaikuttavat olevan yleistymässä. Työntekijöiden havaintojen mukaan **käyttäjäkunta on myös muuttumassa yhä nuoremmaksi**. Tilastot myös osoittavat, että **valtaosa nokiaalaisista nuorista kokee Nokialla olevan helppo hankkia huumeita**. Edellinen kouluterveyskysely toteutettiin keskellä pandemia-aikaa, jonka vuoksi päihteidenkäyttö tilastotiedon valossa vaikuttaisi laskeneen. Tilastojen taustalla vaikuttaa yhteiskunnan sulkeutumisen vaikutukset, vapaa-ajanviettomahdollisuuksien rajoittuminen ja kotona olo, sekä rajoituksista johtuneet päihteiden saatavuuden muutokset.
- **Ankkuri-toiminnalla** ei ole virallista toimintasopimusta ja nuorisotyö ei vielä ole osana toimintaa.
- **Nykyinen maailmantilanne aiheuttaa lisääntyvää ahdistusta**. Muun muassa pandemian vaikutukset, sota, väkivalta, taloustilanne ja ilmastonmuutos luovat epävarmuutta.
- **Psykologin toimia ei ole saatu täytettyä** eikä terveydenhoitajan toimia ole voitu perustaa.
- **Huoli nuorten aikuisten (alle 29-v.) vakavista päihdeongelmista on edelleen ajankohtainen**. Huumeasiakkaiden lisääntyminen ja heille palvelutarpeen mukaisen tuen saaminen on haasteellista.
- **Päihteiden käyttö on polarisoitunut**. Päihteidenkäytön taustalla on suuri määrä erilaisia vaikuttavia tekijöitä, jotka vaativat muuhunkin kuin vain päihteidenkäyttöön puuttumista.

Kehitämme hyvinvoinnin edistämisen johtamisen ja työn rakennetta

Laaditaan kaupungin hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen työn rakenteet.

Kehitetään suunnitelmallisesti hyvinvointityön yhteistyötä ja yhteistyörakenteita.

Kehitetään hyvinvointiviestintää.

Kehitetään osallisuutta.

Poikki-
hallinnollisen
hyvinvointityön
kehittäminen

Kehitämme hyvinvoinnin edistämisen johtamisen ja työn rakennetta

- **Hyvinvointityön uudet rakenteet** otettiin käyttöön. Hyvinvointityössä on määritetty uudelleen hyvinvointiryhmän sekä sen alla toimivan neljän teemaryhmän tehtävät sekä kokoonpanot. Tämän lisäksi on tarkennettu kaupungin johtoryhmän, hyvinvointi- ja vapaa-aikajaoston sekä kaupunginhallituksen tehtäviä osana hyvinvointityön johtamista ja hyvinvoinnin edistämistä. Hyvinvointityön rakenteiden toimivuutta on arvioitu kypsyysanalyysin avulla.
- **Yhteistyörakenteita ja -työtä** luotiin Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Loppuvuodesta arvioitiin yhdyspintatyön toimivuutta tunnistamalla ja kokoamalla vielä olemassa olevia haasteita.
- Hyvinvointityöhön määritetty **osallisuuden kärkihanke** käynnistyi. Kärkihankkeessa on tunnistettu osallisuuden kehittämistarpeita kaupungissa sekä laadittu tätä koskevia tavoitteita ja toimenpiteitä.
- Valmistautuminen **lakisääteisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuun** siirtämisestä kunnille aloitettiin. Nokian kaupunki on yksi Tampereen seudun työllisyysalueen muodostavista kunnista.
- **Kotoutumisen edistämisessä** on valmistauduttu vuoden 2025 alusta voimaan tulevaan lainsäädännön muutokseen ja kokonaisuudistukseen.
- **Sivistys- ja hyvinvointikunnan tiekartta** valmistui ja otettiin käyttöön.

- HYTE-kerroin eli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa ohjaa kuntien hyvinvointityön kehittämistä ja tuottaa kuntakohtaisia vertailukelpoista tietoa.
- HYTE-kerroin koostuu prosessi- ja tulosindikaattoreista.
 - Toimintaa kuvaavat **prosessi-indikaattorit** (15) mittaavat nykytilannetta. "*Minkälaista kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on*".
 - Kuntajohto, liikunta, perusopetus, kulttuuri
 - **Tulosindikaattorit** (6) mittaavat muutosta väestössä. "*Minkälaisia muutoksia kunnan asukkaiden terveydessä ja hyvinvoinnissa on tapahtunut*"?
 - Ylipaino, koettu terveys, koulupudokkaat, työkyvyttömyyseläke, kaatumishoitojaksot, toimeentulotuki
- HYTE-kerroin mittaa kunnissa tapahtunutta hyvinvoinnin edistämisen muutosta ja suhteuttaa sen kaikkien kuntien aikaan saamaan muutokseen.

- **Nokiassa hyte-kertoimen kokonaispistemäärä on noussut.** Pistemäärä on Pirkanmaan kunnista jaetulla viidennellä sijalla.

Nokian HYTE-kerroin	2021	2022	2023
HYTE-kertoimen pistemäärä (0-100)	65	71	75
Prosessi-indikaattorien keskiarvo	88	88	95
Tulosindikaattorien keskiarvo	41	53	55
HYTE-kerroin €/asukas	18,3	20	21,3
HYTE-kerroin, 1000 €	631,4	698,4	748,2

HYTE-kerroin 2023 lähikunnissa	Nokia	Kangasala	Ylöjärvi	Lempäälä	Pirkkala	Tampere
HYTE-kertoimen pistemäärä (0-100)	75	69	72	75	79	77
Prosessi-indikaattorien keskiarvo	95	84	86	91	89	97
Tulosindikaattorien keskiarvo	55	54	58	59	68	57
HYTE-kerroin €/asukas	21,3	19,6	20,5	21,4	22,4	21,9

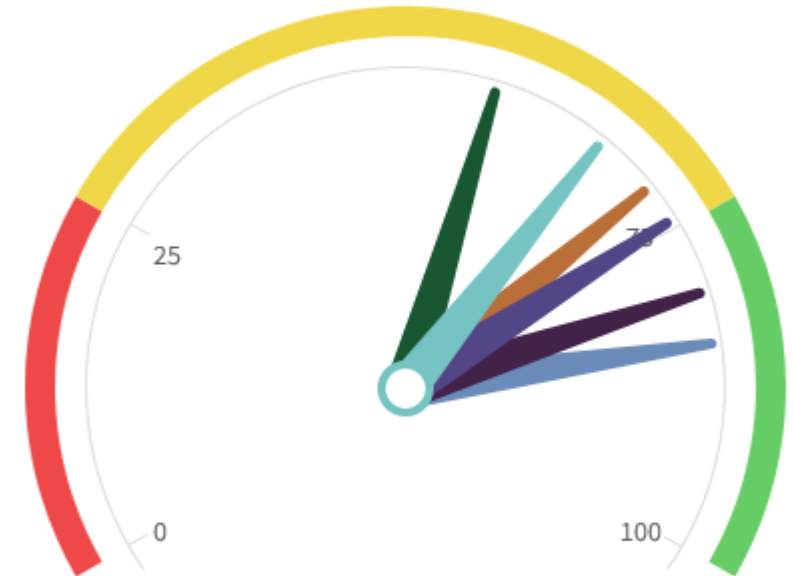
- TEAvisari koostuu seitsemästä eri teemasta, joista osa päivitetään parillisina ja osa parittomina vuosina
 - Vuoden 2023 aikana TEAvisariin päivitettiin tiedot kuntajohdosta sekä kulttuurista.
- Nokian TEAvisarin kokonaispistemäärä on vaihdellut muutamalla pisteellä vuosittain.
 - Verrattuna vuoteen 2021 Nokian kokonaispistemäärä sekä kuntajohdon että kulttuurin pistemäärät ovat kasvaneet.
 - Nokian pistemäärä on koko maan keskitasolla ja edelleen hieman Pirkanmaan hyvinvointialueen pistemäärää alhaisempi.

TEAvisarin pistemäärät	Nokia 2021	Nokia 2023	HVA 2023	Koko maa 2023
Kokonaispistemäärä	68	71	74	70
Kuntajohto	70	82	89	82
Kulttuuri	54	66	81	71

Syitä muutoksille pistemäärässä on useita:

- Tilanne Nokiolla on kehittynyt, joka vaikuttaa pistemäärään.
- Tiedonkeruun kysymykset ovat muuttuneet ajan myötä ja maksimipistemäärää varten vaaditaan yhä enemmän tai laajempaa työtä.
- Kysymyksiin ovat vastanneet eri vuosina eri ihmiset, jotka ovat tulkinneet kysymyksiä tai arvioineet Nokian tilannetta eri tavoin.

Kaikki sektorit : Nokia 2023

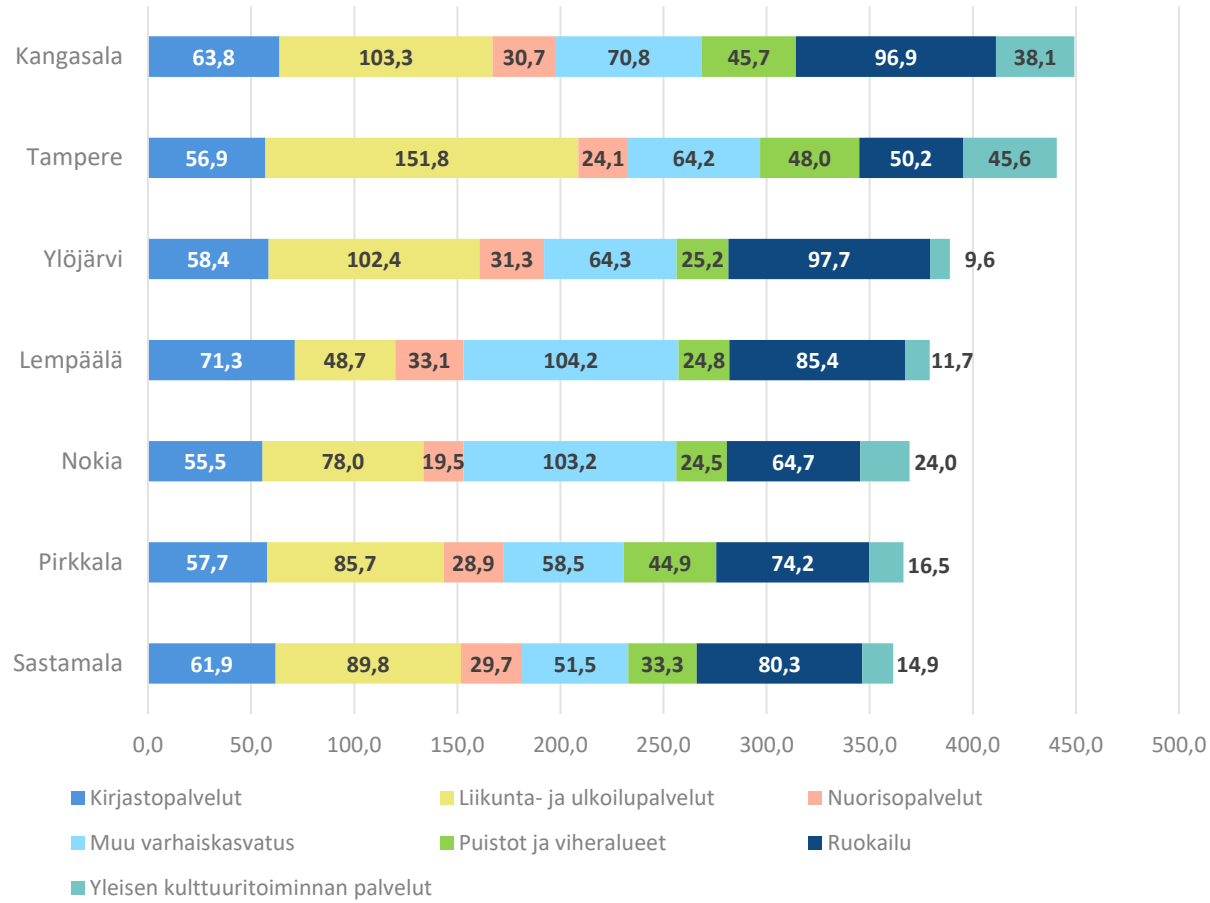
■ Huono tulos
 ■ Parannettavaa
 ■ Hyvä tulos

- Kuntajohto
 - Perusopetus
 - Lukiokoulutus
 - Ammatillinen koulutus
 - Liikunta
 - Perusterveydenhuolto
 - Kulttuuri
- Aineisto päivitetty 07.12.2023

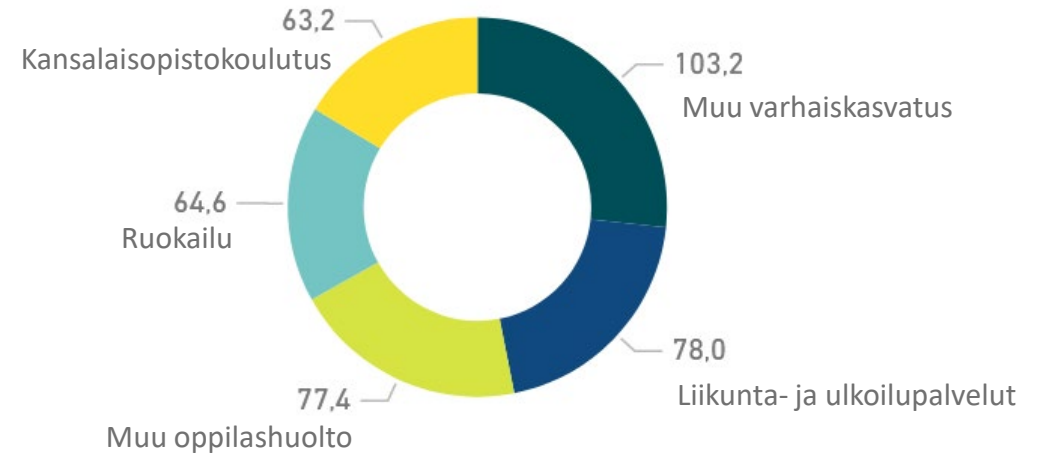

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kustannukset 2022

Kuntien keskeiset HYTE-erät (€/asukas)

Nokian viisi suurinta HYTE-erää (€/asukas)

Kaikki HYTE-erät kunnittain	€/asukas
Lempäälä	542,15
Ylöjärvi	555,89
Nokia	564,77
Pirkkala	573,60
Sastamala	596,12
Tampere	661,42
Kangasala	688,03

TÄÄLLÄ SYNTYY TTA.

NOKIANKAUPUNKI.FI